

Irmgard Rech

„...megtalálták Máriát, Józsefet és a gyermeket”

A Messiás egy szegény pár gyermeke

Még magam előtt látom azt a kisfiút, aki a hittanórán hirtelen sírni kezdett. Némi rábeszélés után, zokogva ezt a mondatot bökte ki: „Elment az apukám.” A gyerek már nem értette a világot, amelyben mégiscsak együtt kellene maradnia annak, ami összetartozik, az anyának és az apának, a nőnek és a férfinak mint párnak.

Az egyház a házasság fölbonthatatlanságát tanítja, a klerikális és cölibátusra irányuló egyházban mégsem igen prédikálnak párokról, a templom terében alig fordulnak elő párok. A férfiaknak és a nőknek sokáig egymástól elválasztva kellett térdelniük: megvolt a férfiak oldala, és megvolt a nők oldala. Még Mária és József sem alkothat párt, mert a dogmatikusok így akarják. Mária a jobb oldali mellékhelyen áll, József a bal oldalin, köztük a széles templomhajó. Annak az apának, aki elhagyta feleségét és fiát, katolikus neveltetésű férfiként nem állt a szeme előtt semmiféle kép egy egymást szerető párról, hogy az marandóan belevésődhetett volna a tudatába.

De most karácsonyt ünnepeljük. Ilyenkor betlehemet állítanak föl a templomokban, és esetleg otthon is, és abban ténylegesen párként van jelen Mária és József. Különböző csak egyedül tiszteljük Máriát, karján a Gyermekkel. Most hozzátartozik József is, mert Lukács ezt így meséli el a pásztorokról: „*Odasiettek, és megtalálták Máriát, Józsefet és a gyermeket*” (Lk 2,16). De még itt is megnehezítették számukra, hogy valóban párt alkossanak: sok ábrázoláson Mária fiatal, József viszont öreg, és kissé a háttérben, az állatok mellett állva, botra kell támaszkodnia, hogy ily módon ne jöhessen szóba a gyerek apjaként. Egy kis levest sem szabad főznie Mária számára, mivel az Istenanyának a „szüzi szülés” miatt nincs szüksége megerősítésre.

Mária és József: összetartó pár

Lukács evangélista azonban valódi pártörténetként mesélte el Jézus születésének történetét, akárcsak az egész gyermekségtörténetet (Lk 1-2. fejezet). Sőt, két egymásba fonódott történet ez, két párral, és úgy lehet olvasni e történeteket, hogy tanácsokat lehet meríteni belőlük arra nézve, hogyan tartanak össze az igazi párok. Manapság, az aggodalmat keltően ingatag párkapcsolatok korában ebből a nézőpontból érdemes olvasni a karácsonyi történetet, ahogyan az beágyazódik a gyermekségtörténetbe.

Egy együtt megöregedett párnak, Zakariásnak és Erzsébetnek, illetve egy fiatal, eljegyzett párnak, akiket már egymáshoz kötött a jogilag kötelező érvényű házassági ígéret, Józsefnek és Máriának nehéz helyzetekben kellett helytállnia. Erzsébetről és Zakariásról ezt olvassuk: „*Mindketten úgy éltek, ahogyan az helyes Isten szemében, és mindenben szigorúan az Úr előírásaihoz igazodtak*”

(Lk 1,6). Ez a mintaszerű viselkedés Jézus szüleire is érvényes: „*Fölvitték a gyermeket Jeruzsálembe, hogy az Úrnak szenteljék, az Úr törvénye szerint*” (Lk 2,22). De miközben hagyományosan kötődnek zsidó vallásuk törvényeihez, egyúttal „emancipált” párok is: Az áldott állapotba került nőket prófétai szellem lelkesíti, és teljesen egy új jövő felé tekintenek, amelyben Isten az ő gyermekeik által hozza el a végérvényes üdvösséget. Közben Erzsébet fölismeri, hogy Mária hitének ereje nagyobb, és „*az én Uram anyjának*” nevezi őt (Lk 1,43), ami egyúttal az első hitvallás Jézus követése mellett. Meglepő, hogy Zakariás, a pap az, aki kételkedik, és ezért némaság lesz a büntetése, de azután feleségéhez hasonlóan ujjongva elfogadja Isten tervét ezekkel a gyerekekkel.

József viszont szótlanul gondoskodik, és szeretettel óv. Oly magától értetődően történik meg, hogy ő és Mária jegyesekként egy párrá válnak Jézus születése által. Vonzal-muk és belső összetartozásuk révén megteremtik a kölcsönös támogatás terét, amelyben felnöve a gyermek teljesen kibontakozhat. Együtt birkóznak meg azzal, hogy idegen-be szakadtak; védett helyet keresnek a szüléshez, meleget és védelmet nyújtanak a gyermeknek. Nincs-e benne mindez abban az ismertetőjegyben, amelyet az angyalok közölnek a pásztorokkal: „*És ez legyen számotokra a jel: Egy gyermeket találtok, pölyába takarva és jászolba fektetve*” (Lk 2,12). Mária és József gondoskodó keze nélkül a Messiás nem jöhetett volna világra.

Egy pár, ahogyan Isten kezdetben akarta

Lukács karácsonyi történetének értelmezésekor mindmáig a gyermek Isten által akart születése áll előtérben, és gyakran teljesen elhallgatják az emberi vonatkozásokat mint az isteni cselekvés előfeltételét. A gyermek nem József számára születik, hanem mindenki számára – mint egy Isten Lehelete által újjáteremtett ember (szó szerint ezt olvassuk: „*isteni pneuma – lehelet, fuvallat, élet – száll rád*: Lk 1,35). De ez nem kisebbíti a pár összetartozását. Erzsébetet és Zakariást felülmúlva nemcsak a gyermeküknek van nagyobb, ti. világmegváltói jelentősége; a szülők is újfajta összetartozásban élnek, ahogyan Isten akarta a teremteskor férfi és nő egységét. Érzik egymás félelmeit, aggodalmát („*Gyermekem, hogyan tehetted ezt velünk? Apád és én gyötrődve kerestünk*”: Lk 2,48). Végül ők azok, akiknek Jézus engedelmeskedett. Az „engedelmes” szó szerinti jelentése a görögben és a latinban: *alárendelt, alávetett*. Tehát párként arra méltatta őket Isten, hogy befolyásuk és gondoskodásuk alatt nőjön föl a *Megmentő*, aki „*nagy öröme lesz az egész népnek*” (Lk 2,10). – Mindazonáltal a pároknak mint szerelmes pároknak és szülőpároknak a teológiája máig sem létezik.

ELŐFIZETÉS

Tisztelettel kérjük Olvasóinkat, hogy legkésőbb **2013. január 31-ig** újítsák meg előfizetésüket. Az egyes számok ára 250,- Ft lesz, tehát az éves előfizetés **1500,- Ft**, illetve annak, aki postán kéri, a **postaköltséggel együtt 2600,- Ft**.

Többletbevezetéseket vagy adományokat ezután is szívesen elfogadunk.

Kérjük, hogy az utalvány címezésében az „Érted vagyok” és Kovács László nevét egyaránt tüntessék föl.

Istenáldotta nők poligám házasságokban

Máriának és Józsefnek mint párnak az összetartozása, s ennek az összetartozásnak a minősége akkor áll különösen világosan előttünk, ha tudjuk, hogy Lukács angyali üdvözlés- és születés-elbeszélése mögött rejtetten több ószövetségi pártörténet húzódik meg, ezek ott visszhangzanak a megszövegezésben, és emlékeztetni akarnak arra, hogyan cselekszik Isten poligám házasságban élő párokkal. Lukács a művelt pogánykeresztények evangélistája. A római család a monogám házasságra épült, de – hasonlóan a zsidó poligám házasságjoghoz – a férfi uralmát képviselte. Az ószövetségi elbeszélők által választott, és Lukács által is átvett mintában Isten követe hirdeti meg a születést, és ebben az üzenetben arról van szó, hogy Isten a nőkkel cselekszik kegyelmesen, és hozzájuk szól ünnepélyes nyelvezettel, nem a férjükhez. Ábrahám eltaszított mellékfelesége, Hágár fiú (Izmael) születésére kap ígéretet (1Móz 16,11), Mánóah feleségének – akinek patriarchális szokás szerint még a nevét sem említik meg – szintén angyal hirdeti meg Sámson születését (Bír 13,3.5), és Elkána szeretett főfelesége, Hanna énekliz az első Magnificatot (1Sám 2,1-10). A nő felértékeléséhez már mindezekben a pártörténetekben olyan istenkép kapcsolódik, amelyben Jahve a gyengék és hátrányos helyzetűek szószólója lesz a hőiesen erősek és hatalmasok önérvényesítésével szemben („A hősök lja összetörik”, és „Főlemeli a porból a gyengét, és kiemeli a szemékből a szegényt”: 1Sám 2,4.8). A gyengék melletti isteni állásfoglalás megváltoztatja a férfiképet is.

A férfikiváltságú poligám házasság vége

A Krisztus- és Mária-dogmák túlhangsúlyozásával a dogmatikusok nevelőapává fokozták le Józsefet, és háttérbe szorították. Amikor Lukács megemlíti az újszülött szüleinek nevét, az anya neve áll az első helyen. József a születés meghirdetésétől kezdve Máriához tartozik („jegyese volt egy József nevű férfinak, aki Dávid házából származott”, Lk 1,27). Mária nem szabad állapotú, házassági ígérete révén egy párrá lett Józseffel, és Jézus így dávidi származású. Lukács ábrázolása szerint az egész gyermeksgé-történetben párként jelennek meg, először jegyespárként, azután rögtön szülőpárként a betlehemi születés éjszakáján, a pásztorok látogatásakor, majd amikor bemutatják Jézust a Templomban, azután amikor három napig keresik a fiút a jeruzsálemi zarándokok között, és végül názáreti családtként. Elmondhatjuk, hogy Máriának és Józsefnek mint Jézus szüleinek párkapcsolatával Lukács szerint a keresztények számára véget ért a poligám házasság. Lk 16,18-ban Jézus elvitatja a férfiktól a válás és az újraházasodás jogát: „Aki elbocsátja feleségét, és mást vesz feleségül, házasságot tör.” Isten országának feltételei között a házassági szeretetnek és hűségnek az isteni szeretet visszfényévé kell válnia.

A 19. századi festészetben megesett, hogy amikor a názáreti család témáját dolgozták fel, a festők alkalmilag nem követték Mária és József templomi szétválasztását. Így fordulhat elő, hogy a József-oltáron házimunka végzése közben lehet látni a Szentcsaládot.

Egy mai karácsonyi képeslapon József egyenesen Mária vállán nyugtatja a karját. Lukács evangélista örülne, ha látná.

Forrás: Imprimatur 2011/8

A gyermekekről gondoskodás tízparancsolata

1. Folyamatos, állandó, szeretetteljes *gondoskodást* kell adnunk. Ez éppen olyan fontos a szellemi egészséghez, mint amilyen elengedhetetlen az élelem a test számára.
2. Adj nagylelkűen gyermekeidnek az *időből és megértésedből!* Játssz velük, olvass nekik többet, mint amennyit az átlagos, megszokott családokban szoktak!
3. Gondoskodj állandóan újabb és újabb *tapasztalatokról*, és születésétől kezdve fürdesd gyermekedet a nyelv változatos fordulataiban! Ezek gazdagítják a gondolkodás fejlődését is.
4. Biztasd, hogy sokféle módon *játsszék* egyedül és más gyerekekkel is, kutasson, fedezzen fel, *tervezzen, utánozzon és alkosson!*
5. Többször és többet *dicsérd az erőfeszítését*, mint teljesítményét!
6. Egyre fokozódó mértékben kívánj gyermekedtől felelősségtudatot! Teremts olyan körülményeket, hogy a feladatok teljesítéséhez *minden erejét* össze kelljen szednie, összes képességeit latba kelljen vetnie!
7. Emlékezz rá, hogy minden gyerek sajátos tulajdonságokkal rendelkező *egyszeri egyed!* Így az, ami kedvező az egyiknek, nem biztos, hogy jó a másinak.
8. Műveld magadat annyira, hogy észrevehesd gyermekedben a *temperamentumának és korának megfelelő* vonásokat, és az azoktól eltérő jelenségeket!
9. *Sohase fenyegezd* gyermekedet azzal, hogy egyszer csak „leállsz” feléje irányuló szereteteddel, vagy azzal, hogy túladsz rajta! Elítélheted a viselkedését, de *sohase éreztesd* vele azt, hogy őt ítéled el.
10. **NE VÁRJ HÁLÁT!** Gyermeked nem kérte, hogy megszülethessék, ez a te akaratod volt!

Mia Kelimer Pringle